

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.574.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 5526 Pana Posła Michała Wosia wraz z grupą posłów „w sprawie wysokiego współczynnika samobójstw mężczyzn w Polsce oraz działań rządu mających na celu poprawę sytuacji”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Należy podkreślić, że opieka psychiatryczna nad osobami dorosłymi realizowana jest na gruncie systemu ochrony zdrowia, a wsparcie oferowane w ramach leżącego we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej systemu pomocy społecznej pełni w tym wypadku wyłącznie funkcję uzupełniającą. Świadczenia z pomocy społecznej mają zatem, w stosunku do działań podejmowanych w ramach systemu ochrony zdrowia, charakter subsydiarny, a formy wsparcia, które za sprawą regulacji ustawowych przynależą do innych systemów, nie mogą być tymi świadczeniami zastępowane.

Poradnictwo specjalistyczne

Zgodnie przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283, z późn. zm.) jedną z form świadczeń niepieniężnych w ramach systemu pomocy społecznej jest poradnictwo specjalistyczne. Świadczone jest osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu trudności życiowych i jest świadczone bez względu na posiadany dochód.

Art. 46 ustawy wprost wskazuje, iż poradnictwem specjalistycznym jest w szczególności poradnictwo prawne, psychologiczne czy rodzinne. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa należy do zadań własnych powiatu (art. 19 pkt 2). Placówka specjalistycznego poradnictwa zgodnie z art. 6 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, a rejestr jednostek specjalistycznego poradnictwa prowadzony jest przez wojewodę.

Interwencja kryzysowa

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu.

Interwencja jest świadczeniem niepieniężnym przyznawanym bez względu na posiadany dochód oraz bez konieczności wydania decyzji administracyjnej.

W ramach interwencji kryzysowej udziela się:

- natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej,
- w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego,
- w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy.

Zgodnie z art. 19 pkt 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej do realizacji działań w zakresie interwencji kryzysowej wyznaczone zostały powiaty, do zadań których należy prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej. Decyzja w zakresie sposobu realizacji tego zadania należy do samorządu. Jeżeli powiat nie prowadzi samodzielnie tego typu placówek, może zlecić ich prowadzenie podmiotowi niepublicznemu, który działa w tym zakresie na jego terenie lub podpisać porozumienie z inną jednostką samorządu terytorialnego w celu zabezpieczenia realizacji tego zadania.

Z danych ze sprawozdań MRPiPS-06 wynika, że w roku 2024 w całej Polsce funkcjonowało 167 ośrodków interwencji kryzysowej. Występujące na terenie poszczególnych powiatów potrzeby w zakresie zapewnienia schronienia i specjalistycznego wsparcia w ośrodkach interwencji kryzysowej mogą być różne. Niemniej jednak w opinii Ministerstwa samorządy powinny być organizacyjnie przygotowane na wystąpienie potrzeb w tym zakresie, bowiem osobom znajdującym się w stanie kryzysu przysługuje prawo do uzyskania schronienia w wyspecjalizowanej placówce.

Współpraca na szczeblu lokalnym

Współpraca instytucji pomocy społecznej (OPS, PCPR, OIK) ze służbami takimi jak policja jest kluczowym elementem skutecznej pomocy osobom i rodzinom w kryzysie, szczególnie w kontekście przeciwdziałania przemocy w rodzinie, interwencji kryzysowych, wsparcia dzieci oraz osób z zaburzeniami psychicznymi czy zagrożonych bezdomnością. Jest niezbędna w działaniach interwencyjnych i kryzysowych, formalnie uregulowana przepisami prawa, realizowana codziennie w praktyce terenowej oraz kluczowa dla zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy, dzieciom i osobom w kryzysie.

Ponadto, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizuje projekt pt. „Wsparcie instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną” w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. Jego celem jest wsparcie kadr i podnoszenie kompetencji pracowników instytucji zajmujących się tworzeniem oraz wdrażaniem polityki z zakresu pomocy i integracji społecznej na poziomie regionalnym i umożliwienie im wymiany doświadczeń.

Jednym z działań projektu jest wypracowanie modelowych procedur wsparcia osób w kryzysie oraz wypracowanie procedur funkcjonowania ośrodków interwencji kryzysowej w zakresie standardu usług świadczonych przez te ośrodki.

Z uwagi na różny zakres oferowanej obecnie pomocy, sposób funkcjonowania i organizację istniejących placówek konieczne jest wypracowanie modelowych procedur wsparcia w ramach interwencji kryzysowej oraz wypracowanie modelowego funkcjonowania ośrodka interwencji kryzysowej oferującego różnorodną i efektywną pomoc osobom w kryzysie.

Model będzie służył organom prowadzącym tego typu placówki jako przykład do udoskonalania przyjętych rozwiązań w zakresie wsparcia osób w kryzysie oraz będzie pomocny dla nowych placówek. Odpowiedni standard usług w tym zakresie w istotnym stopniu zależy od kwalifikacji kadr, dlatego też zasadne jest wypracowanie zaleceń dotyczących standardu wykształcenia pracowników udzielających wsparcia w ramach interwencji kryzysowej. Wypracowanie modelowych wytycznych dla kadry ośrodków

interwencji kryzysowej jest również istotne w kontekście obecnej sytuacji geopolitycznej oraz aktualnego zapotrzebowania na efektywną pomoc interwencyjną.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Małgorzata Baranowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/